

Amritsar Improvement Trust, Amritsar v. Ishri Devi . *
(S. S. Sandhawalia C.J.)

*

1974 ਦੀ ਸੀ.ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. ਨੰ. 743 ਅਤੇ 4380। ਅਸੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਅਤੇ 19(1) (ਜੀ) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਰਡਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਮਾਰਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦੂਜੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ tq ਨਿਯਮ 174 ਨੂੰ ਅਸਮਰੱਥ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਾਰੀਆਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਐਨ. ਕੇ. ਐਸ

ਫੁਲ ਬੈਂਚ**ਐਸਐਸ ਸੋਢਵਾਲੀਆ ਸੀਜੇ, ਪੀਸੀ ਜੈਨ ਅਤੇ ਕੇਐਸ ਟਿਵਾਣਾ, ਜੇ. ਜੇ.****ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਇੰਪ੍ਰੋਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ।****ਬਨਾਮ****ਈਸ਼ੀ ਦੇਵੀ, - ਜਵਾਬਦਾਰ।****ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਵੀਜ਼ਨ ਨੰ. 904 .****8 ਮਾਰਚ 1979 ਈ.**

ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (V of 1908)- ਆਰਡਰ 18 ਨਿਯਮ 3-ਏ ਪਾਰਟੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਦੂਜੇ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ- ਕੋਇਰਟ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ-ਕੀ ਉਸ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ- ਅਜਿਹੀ ਇਜਾਜ਼ਤ- ਕੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹੋਲਡ, ਆਰਡਰ ਦੇ ਨਿਯਮ 3-ਏ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਇੱਕ ਨੰਗੇ ਹਵਾਲਾ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ 1908 ਦਾ 18 ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਹ ਨਿਯਮ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤਰਫੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਨਿਯਮ ਦਾ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਵੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਗਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵੀ। ਉਸਦੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ. ਇੱਕ ਧਿਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਗਵਾਹ-ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਵਾਲਾ ਨਿਯਮ, ਇਸਲਈ, ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਨਹੀਂ, ਇੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਨੂੰਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਹੀ ^ ਸਮਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਤੋਂ ਉਸਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਜਿਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਚੁੱਪ ਹੈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ. ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਇਜਾਜ਼ਤ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਮੰਗੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ

Amritsar Improvement Trust, Amritsar v. Ishri Devi . *
(S. S. Sandhwalia C.J.)

*

ਵਿਚ ਨਹੀਂ। ਦਰਅਸਲ, ਜਦੋਂ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਨਿਰਧਾਰਤ ਆਮ ਅਤੇ ਆਮ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਿਯਮ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਜਾਂ ਪਵਿੱਤਰ-ਸੰਤ-ਓਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਟਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੜਾਅ ਨਿਰਧਾਰਤ ਜਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਧਿਰ ਸ਼ਾਇਦ - ਆਪਣੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ 1 ਲੋੜੀਂਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ, ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਹੈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। (ਪਰਾ ੬)

1978 ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਡੀ.ਐਸ. ਤਿਵਾਤੀਆ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਕੇ.ਐਸ. ਟਿਵਾਣਾ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵਾਲੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਡੈੱਚ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ.ਐਸ. ਸੰਧਾਲੀਆ, ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਪੀ.ਸੀ. ਜੈਨ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਕੇ.ਐਸ. ਟਿਵਾਣਾ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ 8 MWch, 1979 ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ।

ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਾਈਲਡਰ ਸੀਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 115 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਲਈ ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਆਰ.ਕੇ.ਐਲ. ਤਿਆਗੀ ਸਬ-ਜੱਜ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਮਿਤੀ 18 ਫਰਵਰੀ, 1978 ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਐਚ.ਐਸ. ਗੁਜਰਾਲ, ਟੀ.ਐਸ. ਗੁਜਰਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਐਡਵੋਕੇਟ ।

ਡੀ.ਵੀ.ਸਹਿਗਲ, ਕਟਾਰੀਆ ਦੇ ਨਾਲ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਜਵਾਬ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ ।

ਨਿਰਣਾ

ਐਸ.ਐਸ.ਸੰਧਾਲੀਆ, ਸੀ. ਜੇ

(1) ਕੀ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਹੁਕਮ 18 ਦੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨਿਯਮ 3-ਏ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੇ ਦੂਜੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। , ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਾਰਥਕ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜੋ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾ ਲਈ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ;

(2) ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੱਡੇ ਵੇਰਵੇ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸਵਾਲ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ, ਜਵਾਬਦੇਹ, ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ ਸੀ। ਇਤਰਾਜ਼ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਗਨਨਾਥ ਨਾਇਕ ਬਨਾਮ ਲਕਸ਼ਮੀ-ਨਾਰਾਇਣ ਠਾਕੁਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (1) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੁਦਈ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ-ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਇੱਥੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਪਿਛੋਕੜ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

(3) ਇਸ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਸਮੇਂ ਜਗਨ ਨਾਥ ਨਾਇਕ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਅਜੇ ਵੀ ਫੀਲਡ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕੇਸ ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਅੰਤਿਮ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਇਆ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਂ (2) ਮੈਸਰਜ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਸੀ। ਕਵਾਲਿਟੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਬਨਾਮ ਸਤਿੰਦਰ ਖੰਨਾ) ਨੇ ਜਗਨਨਾਥ ਨਾਇਕ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਤੋਂ ਅਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਸ਼ੰਕਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ। ਕਵਾਲਿਟੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ), ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

(4) ਇਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ 'ਤੇ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਜੂਦ ਕੁਝ ਟਕਰਾਅ ਹੁਣ ਹੱਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਨੋਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਪੱਥਰ ਜਗਨਨਾਥ ਨਾਇਕ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) 'ਤੇ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ: ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਾਗੁਨੀ ਦੇਈ ਬਨਾਮ ਗੌਰੰਗ ਸਾਬੂ ਅਤੇ ਹੋਰ (3) ਵਿੱਚ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਰਡਰ 18, ਨਿਯਮ 3-ਏ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸ਼ੁਰੂਆਤ। ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ

(1) ਏਆਈਆਰ 1978 ਉੜੀਸਾ 1.

Amritsar Improvement Trust, Amritsar v. Ishri Devi . *
(S. S. Sandhwalia C.J.)

*

- (2) 1978 ਦੀ CR 358 ਨੇ 26 ਜੁਲਾਈ 1978 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।
1 (3) 1978 ਕਟਕ ਵੀਕਲੀ ਰਿਪੋਰਟਰ 107.

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਮੁਹੰਮਦ ਅਕੀਲ ਬਨਾਮ ਅਲੀਮੁੱਲਾ (4) . ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਜਨ ਲਾਈ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ, (5), ਨੇ ਵੀ ਇਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੈਸਰਜ਼ ਵਿੱਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ। ਕਵਾਲਿਟੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਅਸਮਰੱਥਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਭਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਸਟੈਂਡ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕਸਾਰ ਹੈ।

(5) ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਇਮੇਟਰ' I ਦੀ ਜਾਂਚ 76 ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਟੱਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਵਾਦ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਨਿਯਮ 3-ਏ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ:-

“3-ਏ. ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਧਿਰ ਖੁਦ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤਰਫੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਦਾਲਤ, ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ”

ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੀ ਨੌਕਰਾਣੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇਸਦੀ ਮਾਲਕਣ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਉਦਾਰਤਾ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੀ ਸਖਤ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਤਕਨੀਕੀਤਾ ਨਿਆਂ ਉੱਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 3-ਏ ਦੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਖਤ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਧਿਰ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਅਝਿੱਕਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਢੁਕਵੇਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਜੋ ਉਸਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਬੰਧਤ ਧਿਰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ। ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਵਜੋਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸ਼ਾਮਲਾਲ ਮੁਰਾਰੀ (6) ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਈਅਰ, ਜੇ. ਦੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਯੋਗ ਹੈ, ਕਿ “ਸਾਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਕਾਨੂੰਨ ਜ਼ਾਲਮ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਨੌਕਰ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ।

- (4) 1978 PLR 412
- (5) 1976 AIRSC 1177

ਪਰ ਨਿਆਂ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ। ਇਹ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧੀਗਤ ਨੁਸਖੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਨੌਕਰਾਣੀ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਮਾਲਕਣ, ਇੱਕ ਲੁਬਰੀਕੈਂਟ, ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਰੋਧਕ ਨਹੀਂ। ਜਿੱਥੇ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ, ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ, ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਜਾਂ ਪੱਖਪਾਤ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਵੇਗੀ, ਨਿਯਮ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਪਰ, ਵਿਆਕਰਣ ^ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇਕਰ ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏ ਬਿਨਾਂ ਉਲੰਘਣ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਖਰਕਾਰ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਨਿਆਂ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਤਕਨੀਕੀਤਾ 'ਤੇ ਇਸ ਅੰਤਮ ਉਤਪਾਦ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨਾ।

(6) ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਨਿਯਮ 3-ਏ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਹਵਾਲਾ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਹ ਨਿਯਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਧਿਰ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਨਿਯਮ ਦਾ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਵੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਇਮਤਿਹਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ, ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਗਵਾਹ-ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਵਾਲਾ ਨਿਯਮ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿੱਥ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਥੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਹੀ ਸਮਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਤੋਂ ਉਸਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਕੋਈ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਉਸ ਪੜਾਅ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਆਗਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਆਗਿਆ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਮੰਗੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਨਹੀਂ। ਦਰਅਸਲ, ਜਦੋਂ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਆਮ ਅਤੇ ਆਮ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਿਯਮ ਲਚਕੀਲਾ ਜਾਂ ਪਵਿੱਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਟਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਤੀ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਪੜਾਅ ਨਿਰਧਾਰਤ ਜਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਧਿਰ ਸ਼ਾਇਦ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ, ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਬਾਅਦ ਦੇ

ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(7) ਹੁਣ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਵੱਲ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਜਗਨ ਨਾਥ ਨਾਇਕ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਤਰਕ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਖੰਡਨ ਕਰਨਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਅਰਥ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ. ਕੁਝ ਭਰੋਸਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਿਕਰ! ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਉਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ M/s. ਕਵਾਲਿਟੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਜਿਸ ਦਾ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੁਬਾਰਾ ਉਸੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਮੁੜ ਤੁਰਨਾ ਅਤੇ ਮਗੁਨੀ ਦੇਈ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਤਰਕ ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਵਿਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਵਿਅਰਥ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਕਿਲ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ), ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨਾਂਗਾ ਕਿ ਨਿਯਮ 3-ਏ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਹਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਚੰਗੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(8) ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੋਣ ਤੋਂ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਇਸ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਖੁਦ ਹੀ ਇਕ ਅਪਵਾਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹੋਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਢੁਕਵੀਂ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਾਰਨ ਜਦੋਂ ਉਪਬੰਧ ਖੁਦ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਅਪਵਾਦ ਦੋਵੇਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇੱਥੇ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਅਸਲ ਸਵਾਲ ਆਮ ਨਿਯਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਧਿਰ ਆਪਣੀ ਤਰਫੋਂ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਇਹ ਉਸ ਪੜ੍ਹਾਅ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਪੈਨਿਸਿਕਨ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਨਾਲ ਆਮ ਨਿਯਮ ਦੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 3-ਏ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਲਚਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨਾਂਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਵੀ ਮੰਗੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਕੇ ਖੁਦ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(9) ਇਸ ਨਿਰਣੇ ਨਾਲ ਵੱਖ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦਾ ਇੱਕ ਨੋਟ . ਸਾਵਧਾਨ ਵਜਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

Amritsar Improvement Trust, Amritsar v. Ishri Devi
(S. S. Sandhwalia C.J.)

ਅਣਡਿੱਠ ਜਾਂ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਭਟਕ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਆਮ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਤਰਕ ਲੱਭਣਾ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਆਸਾਨ ਭਟਕਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਨਿਯਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਸਧਾਰਨ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਗੀਆਂ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਅਨੁਵਾਹ ਭਟਕਣਾ।

(10) ਕੀਜ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਅਧੀਨ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਲੱਭਣ ਲਈ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 115 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਯੋਗ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਹਾਂ। ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰੈਮ ਚੰਦ ਜੈਨ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਐਨ.ਕੇ.ਐਸ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਡੋਲਮਿਨ

ਫੁਲ ਬੈਂਚ

ਐਸ.ਐਸ.ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਸੀ.ਜੇ., ਆਰ.ਐਨ. ਮਿੱਤਲ ਅਤੇ ਏ.ਐਸ. ਬੈਂਸ ਜੇ.ਜੇ.

ਰਾਜੇਂਦਰ ਪਰਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 2010 .

ਮਾਰਚ 28, 1979।

ਹਰਿਆਣਾ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਾਮਨ ਲੈਂਡਜ਼ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ (1974 ਦਾ 15) -ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਜੀ), 4 ਤੋਂ 7 ਅਤੇ 10 —ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ 1950— ਧਾਰਾ 19, 31 ਅਤੇ 31 ਏ(1) (ਏ)-ਬਿਨਾਂ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਐਕਟ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ — ਕੀ, ਧਾਰਾ 31-^T ਉਹ ਐਕਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ—ਕੀ ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਮਾਪ — ਧਾਰਾ 31 ਏ (1) (ਏ) ਦਾ ਪ੍ਰੋਟੀਕਸ਼ਨ—ਕੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ—ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਲੇਬਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ